

Омеляненко Д.О., Ананченко К.В.
Харківська державна академія фізичної культури
Пакулін С. Л.
Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України»

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ ТАЕКВОНДИСТІВ

Доведено, що наукова проблематика удосконалення процесу підготовки юних таеквондистів з урахуванням останніх змін у правилах змагань є дуже актуальною, потребує спеціальних досліджень. Авторами теоретично обґрунтовано напрямки удосконалення процесу підготовки юних таеквондистів з урахуванням рівня підготовки та останніх змін у правилах змагань. Дослідниками узагальнено результати дослідження моделювання техніко-тактичної підготовки юних таеквондистів. Науково обґрунтовано рекомендації з удосконалення процесу підготовки юних таеквондистів з урахуванням останніх змін у правилах змагань.

Ключові слова: таеквондо, процес підготовки, тренувальний процес, техніко-тактичної підготовка, таеквондист.

Омеляненко Д.А., Ананченко К.В., Пакулін С.Л. Совершенствование процесса подготовки таэквондистов. Доказано, что научная проблематика совершенствования процесса подготовки юных таэквондистов с учетом последних изменений в правилах соревнований является актуальной, требует специальных исследований. Авторами теоретически обоснованы направления совершенствования процесса подготовки юных таэквондистов с учетом уровня подготовки и последних изменений в правилах соревнований. Исследователями обобщены результаты исследования моделирования технико-тактической подготовки юных таэквондистов. Научно обоснованы рекомендации по совершенствованию процесса подготовки юных таэквондистов с учетом последних изменений в правилах соревнований.

Ключевые слова: таэквондо, подготовки, тренировочный процесс, технико-тактической подготовка, таэквондист.

Omelianenko Dmytro, Ananchenko Konstantin, Pakulin Serhij. Improving the process of training of taekwondists. It is proved that the scientific problems of improving the preparation of young taekwondists to reflect the latest changes in the competition rules is very important. This issue requires special studies. The authors theoretically grounded directions of perfection of process of training of young taekwondists with the level of training and recent changes in the competition rules. Researchers summarized the study results of modeling of technical and tactical training young taekwondists. The authors have proved that the definition of motor typologies of athletes at the stages of sports development will form the Arsenal for optimal technical and tactical actions which are specific for each type of martial arts. On this basis it is possible to improve the efficiency of training process and competitive activity. In the sports match young taekwondists is extremely important to achieve victory. You need to apply the techniques for drawing individual strokes. The authors have proved that it is much easier to achieve the desired result using the combinations. Combinations must be performed with great speed and efficiency. Scientifically substantiated recommendations for improving the preparation of young taekwondists to reflect the latest changes in the competition rules. The results of the study modeling technical and tactical training of young taekwondists should be used to improve the process of training of young sportsmen taking into account the recent changes in the competition rules. The authors advice on improving the preparation of young taekwondists taking into account the recent changes in the rules appropriate to use in the training process in children's and youth sports schools.

Keywords: taekwondo, process teaching, process training, technical and tactical training, taekwondist.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Таеквондо, як і багато інших видів спорту в Україні і за кордоном, поступово молодіє і вимагає спеціального підходу до підготовки з боку тренерських кадрів. Таеквондистам потрібні розвиток і вдосконалення необхідних фізичних і психічних якостей, разом з силою, витривалістю, спритністю, швидкістю. Спортсмен повинен навчитися сприймати і дуже швидко осмислювати обстановку поєдинку, що створилася, будь то змагання або тренування, при цьому йому необхідно вибирати найбільш доцільну дію, швидко і точно її виконувати. Для цього йому необхідно з перших днів підготовки вчитися прогнозувати дії суперника і бути готовим у будь-який момент до контрприйому або самого технічного прийому. Тому наукова проблематика удосконалення процесу підготовки юних таеквондистів з урахуванням останніх змін у правилах змагань є дуже актуальною, потребує спеціальних досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наше дослідження базувалося на працях В.М. Адашевського (2010) [1], Р.А. Арканії (2016) [6, 7], С.С. Єрмакова (2010) [3], Ч. К. Кіма (2000) [8], Чжона Кі Лі (2003) [9], А.С. Мавлеткулової (2007) [10], А.С. Ровного (2013) [11], В. В. Романенка (2013) [11] та інших науковців. Аналіз наукової літератури виявив недостатню розробку проблеми вдосконалення процесу підготовки юних таеквондистів з урахуванням рівня їх підготовки та останніх змін у правилах змагань. Актуальність нашого дослідження пояснюється підвищенням вимог, які пред'являються до рівня техніко-тактичної та фізичної підготовленості в сучасному таеквондо і недоліками діючої технології оцінки підготовленості юних спортсменів. Це зумовило вибір теми статті.

Формулювання мети роботи (постановка завдань). Цілями проведеного дослідження є: теоретичне обґрунтування напрямків удосконалення процесу підготовки юних таеквондистів з урахуванням рівня їх підготовки та останніх змін у правилах змагань; узагальнення результатів дослідження моделювання техніко-тактичної підготовки юних таеквондистів; наукове

обґрунтування рекомендацій з удосконалення процесу підготовки юних таеквондистів з урахуванням останніх змін у правилах змагань.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний рівень спортивних досягнень в таеквондо вимагає цілеспрямованої організації процесу підготовки юних таеквондистів, пошуку усе більш ефективних організаційних форм, засобів і методів учбово-тренувальної роботи, а також контролю рівня підготовленості, як інструменту управління і планування тренувального процесу [2, с. 134].

Вивчення механізмів контролю і оцінки в системі спортивного тренування юних таеквондистів має велике значення, оскільки саме в процесі освоєння базових основ техніки закладається фундамент спортивної майстерності та формуються основні рухові здібності [4, с. 20]. У сучасній практиці основним інструментом технології контролю і оцінки в таеквондо являються тестові нормативи, проте нині вони не мають належного наукового і метрологічного обґрунтування, оскільки не вироблений єдиний підхід до значущості різних видів підготовки стосовно рівня спортивної кваліфікації юних таеквондистів. Актуальність нашого дослідження зростає і у зв'язку з модернізацією механізмів оцінки дій юних таеквондистів в ході поєдинків і відсутністю програмно-нормативних матеріалів, що дозволяють оцінювати рівень їх підготовленості до змагальної діяльності.

Проведений у ході дослідження аналіз науково-методичної літератури з проблеми спортивної підготовки таеквондистів дозволив визначити, що основи побудови системи оцінки їх підготовленості до змагальної діяльності розкриті недостатньо. Наявні дослідження більшою мірою присвячені техніко-тактичній підготовці, методикам початкового навчання в таеквондо, індивідуалізації учбово-тренувального процесу таеквондистів, контролю стану їх спортивної підготовленості в процесі змагальної діяльності. На нашу думку, яка базується на узагальненні результатів опитування 14 провідних експертів і фахівців з таеквондо, об'єктивність оцінки рівня підготовки юних таеквондистів безпосередньо впливає на рівень їх досягнень в змагальній діяльності, оскільки дозволяє швидко вносити коригування до учбово-тренувального процесу упродовж річного тренувального циклу. Успішна підготовка спортсменів будь-якого рівня неможлива без ретельного обліку основних тенденцій у розвитку таеквондо, які з достатньою точністю можна встановити при аналізі структурних компонентів змагальної діяльності спортсменів вищого класу [5]. Саме такий аналіз розкриває реальну картину техніко-тактичної, фізичної та психологічної підготовленості спортсменів найвищого класу, які протягом певного проміжку часу є еталоном для інших спортсменів. У зв'язку з цим у наших дослідженнях ми виходили з гіпотези, яка заснована на припущенні, що визначення рухової типології спортсменів на етапах спортивного вдосконалення дозволить формувати арсенал оптимальних техніко-тактичних дій, індивідуальних для кожного типу спортивної діяльності, і на цій основі підвищити ефективність і тренувального процесу, і змагальної діяльності.

Моделні показники можуть служити орієнтиром у побудові на заняттях тренувальних поєдинків. Вони також дають інформацію для побудови тактики поєдинків з ймовірними противниками в майбутніх змаганнях [11]. Для цього в тренуванні моделюється ситуація, яка може скластися в поєдинках з ймовірними противниками. Таким чином, коригується навик ведення поєдинків.

Нами був зроблений ретельний аналіз більше 32 змагальних поєдинків таеквондистів різних вагових категорії. Як довело наше дослідження, у таеквондо удар *Yop chagi* дозволяє на найвищому рівні використовувати його як дія, що визначає манеру бою. Володіння ударом *Yop chagi* і застосування його в різноманітних тактико-технічних структурах дозволяє, практично використовувати один цей удар і стає призером і чемпіоном Європи і Світу. Цей удар найчастіше виконується попереду ногою, що стоїть, і спрямований в тулуб (таблиця 1).

Таблиця 1

Аналіз структури ударів ногами у змагальному поєдинку з таеквондо ІТФ

Удари ногами			Удари руками		
Назва	X за поєдинок, од.	% у структурі ударів	назва	X за поєдинок, од.	% у структурі ударів
Ap chagi	0,2	0,50	Baro Apjoomuk chirugi	11,2	25,93
Bituro chagi	9,1	22,69	Baro Apjoomuk chirugi в стрибку	7,3	16,90
Dollyo chagi	8,4	20,95	Pandae Apjoomuk chirugi	9,7	22,45
Yop chagi	9,3	23,19	Pandae Apjoomuk chirugi в стрибку	3,2	7,41
Neryo chagi	1,7	4,24	Dung joomuk taerigi	2,3	5,32
Twid chagi	5,2	12,97	Dung joomuk taerigi в стрибку	1,7	3,94
Toro Yop chagi	0,8	2,00	Dollyo chirugi	4,5	10,42
Toro Goro chagi	0,5	1,25	Dwijido chirugi	3,3	7,64
Pandae Dollyo chagi	3,1	7,73			
Pandae Dollyo goro chagi	1,8	4,49			
Всього	40,1	100,00	Всього	43,2	100,00

Що стосується найбільш часто виконуваних ударів ногами, то процентне співвідношення виглядає таким чином. Найчастіше використовується удар убік *Yop chagi* – 23,19%. *Yop chagi* є одним з лідируючих ударів в спарингу таеквондо ІТФ. Наступний по мірі важливості – це удар *Dollyo chagi* – 20,95%. Цей удар характеризується великим різноманіттям виконання. Він виконується як попереду ногою, що стоїть, так і ззаду ногою, що стоїть, як в середній, так і верхній рівні. Із складних в технічному плані ударів ногами найчастіше виконуються *Twid chagi* – 12,97% і *Pandae Dollyo chagi* – 7,73%. *Twid chagi* найчастіше

спрямований в середню частину тулуба і найчастіше виконується в стрибку на відході. Удар *Twid chagi* є потужним контратакуючим засобом. *Pandae Dollyo chagi* виконується в основному у верхній рівень як з поворотом так і без повороту і приносить максимальну кількість очок, якщо виконується в стрибку. Заслугує на увагу ще один удар зверху вниз *Neryo chagi* – 4,24%. Відсоток використання цього удару невеликий, але шанси заробити переможні бали при виконанні *Neryo chagi* досить реальні з причини певних особливостей виконання цього технічного прийому.

Найчастіше використовуються прямі удари руками: *Baro Ap joomuk chirugi* – 42,83%, *Pandae Ap joomuk chirugi* – 29,86%. Складні технічні дії, такі як удари ногами в стрибку: *Twid chagi*, *Yop chagi*, *Goro chagi*, *Pandae Dollyo chagi*, можуть вивчатися новачками на тренувальних заняттях, якщо визначена спеціально фізична підготовленість. Використання цих технічних прийомів в спортивному поєдинку ускладнена варіативною просторово-часових характеристик дій як супротивника, так і самого спортсмена.

В результаті аналізу змагальної діяльності кваліфікованих таеквондистів, нами були також відмічені комбінації ударів однією і тією ж ногою. Комбінації ударів однією і тією ж ногою є однієї з типових характеристик поєдинку в таеквондо ІТФ на сучасному етапі.

Нами було розроблено та обґрунтовано методику моделювання змагальної діяльності таеквондистів на етапі безпосередньої підготовки.

Проведений експеримент дозволив виявити її високу ефективність у найбільш типових ситуаціях змагальної діяльності юних таеквондистів як контрольної (КГ), так і експериментальної групи (ЕГ) (таблиця 2).

Таблиця 2

Показники змагальної діяльності таеквондистів ЕГ до і після експерименту

Показники змагальної Діяльності	До Експерименту	Після експерименту	Достовірність (P)
Кількість реальних атак	5,6±0,12	6,4±0,1	<0,05
Кількість оцінених атак	2,6±0,06	3,7±0,09	<0,05
Інтервал атаки (с)	37,5±0,8	49,1±0,9	<0,05
Ефективність атаки (%)	46,4±1,1	57,8±1,3	<0,05
Ефективність захисту (%)	41,3±1,0	65,6±1,2	<0,05
Кількість чистих перемог	3,12±0,11	5,38±0,13	<0,05
Кількість попереджень	1,6±0,05	1,2±0,057	<0,05

У спортсменів ЕГ виявлено збільшення кількості реалізованих спроб і виграних балів, а також підвищення якості прийомів (таблиця 3).

Успішність виступу таеквондистів ЕГ в контрольних змаганнях в основному залежить від уміння технічно правильно виконувати відносно нескладні удари руками, ногами, а також від уміння швидко, своєчасно, враховуючи дистанцію до суперника, пересуватися.

Таблиця 3

Результати змагальних поєдинків таеквондистів ЕГ і КГ

Критерії оцінки	Бали	
	ЕГ	КГ
Точність удару	3,3	3,1
Швидкість удару	3,7	3,5
Траєкторія удару	3,4	3,2
Техніка виконання ударів руками, ногами	3,5	3,3
Своєчасність маневру	3,5	3,1
Збереження бойової дисципліни після переміщення	3,1	3,2
Зручна позиція для контрдії після пересування	3,6	3,3
Техніка виконання маневрування	3,4	3,2
Удари руками без стрибка у верхній, середній рівні, удари ногами без стрибка в середній рівень – 1 бал	28,1	29,1
Удари руками в стрибку у верхній рівень – 2 бали	34,3	28,4
Удари ногами в стрибку в середній рівень, удари ногами без стрибка у верхній рівень – 3 бали	19,2	13,7
Удари ногами в стрибку у верхній рівень – 4 бали	16,1	10,5
Удари ногами в стрибку у верхній рівень з поворотом на 360° – 5 балів	18,3	14,1
Складність техніки	23,2	19,2

Для визначення взаємозв'язку між результатами виступів таеквондистів і експертною оцінкою техніки спортивного поєдинку, нами був проведений кореляційний аналіз (таблиця 4). Він підтвердив зроблений нами висновок, що в існує тісний зв'язок між технікою виконання ударів руками, ногами, технікою виконання маневрування і результатом виступів в змаганнях (0,71 і 0,59 в ЕГ, 0,71 і 0,59 в КГ, відповідно).

Таблиця 4

Результати кореляційного взаємозв'язку між результатами виступів і експертною оцінкою техніки поєдинку таеквондистів ЕГ і КГ

Групи	Техніка виконання ударів руками і ногами	Техніка виконання маневрування	Складність техніки
ЕГ	0,71	0,59	0,19
КГ	0,37	0,42	0,27

Результати аналізу взаємозв'язку між складністю використаної техніки і результатом виступів в змаганнях, то в експериментальній і в контрольній групах коефіцієнти кореляції склали 0,19 і 0,27 од., відповідно. Це свідчить про те, що успіх в спортивному поєдинку у таеквондистів-новачків у меншій мірі залежить від складності використаної техніки.

Виконання складних технічних дій, такі як удари ногами в стрибку (Twid chagi, Yor chagi, Goro chagi, Pande Dollyo chagi), у спортивному поєдинку ускладнена варіативною просторово-часових характеристик дій як супротивника, так і самого спортсмена.

Експериментальну модель етапу підготовки до відповідальних змагань характеризується наступними параметрами (таблиця 5).

Таблиця 5

Експериментальна модель параметрів етапу безпосередньої підготовки таеквондистів

Параметри тренувального процесу	Показник
1	3
Тривалість етапу, днів	19
Кількість тренувальних днів	17
Кількість днів з 3-ма тренувальними заняттями	6
Кількість днів з 2-ма тренувальними заняттями	7
Кількість днів з 1-м тренувальним заняттям	2
Кількість тренувальних занять	34
«Чистий» час тренувальної роботи, хв	1740
Обсяг засобів СФП, хв	1211
Обсяг засобів ЗФП, хв	529
Кількість контрольних і навчально-тренувальних поєдинків (за завданням)	14
Кількість змагальних поєдинків	5
Кількість днів між контрольними поєдинками і початком змагань	12
Кількість днів активного відпочинку	2
Удосконалення індивідуальної техніко-тактичної майстерності у стойці, хв	284
Удосконалення індивідуальної техніко- тактичної майстерності у партері, хв	198

Після проведеного експерименту на достовірному рівні покращилося виконання таеквондистами наступних прийомів: Yor chagi, Dollyo chagi, Twid chagi, Pandae Dollyo chagi, Baro Ap joomuk chirugi.

Висновки

1. Юні таеквондисти в поєдинках у кілька разів частіше застосовують базові прийоми, ніж всі інші. Аналіз таких досліджень вказує на необхідність на відповідному етапі спортивної підготовки удосконалювати базову техніку таеквондо і вносити відповідні корективи в програми підготовки таеквондистів.

2. У результаті проведеного дослідження нами було зроблено: теоретичне обґрунтування напрямків удосконалення процесу підготовки юних таеквондистів з урахуванням рівня їх підготовки та останніх змін у правилах змагань; узагальнення результатів дослідження моделювання техніко-тактичної підготовки юних таеквондистів; наукове обґрунтування рекомендацій з удосконалення процесу підготовки юних таеквондистів з урахуванням останніх змін у правилах змагань.

3. Сучасний рівень спортивних досягнень в таеквондо вимагає цілеспрямованої організації процесу підготовки юних таеквондистів, пошуку усе більш ефективних організаційних форм, засобів і методів учбово-тренувальної роботи, а також контролю рівня підготовленості, як інструменту управління і планування тренувального процесу.

4. Аналіз науково-методичної літератури з проблеми спортивної підготовки таеквондистів дозволив визначити, що основи побудови системи оцінки їх підготовленості до змагальної діяльності розкриті недостатньо. Наявні дослідження більшою мірою присвячені техніко-тактичній підготовці, методикам початкового навчання в таеквондо, індивідуалізації учбово-тренувального процесу таеквондистів, контролю стану їх спортивної підготовленості в процесі змагальної діяльності. Об'єктивність оцінки рівня підготовки юних таеквондистів безпосередньо впливає на рівень їх досягнень в змагальній діяльності, оскільки дозволяє оперативно вносити коригування до учбово-тренувального процесу упродовж річного тренувального циклу.

5. У результаті проведеного дослідження нами встановлено, що для більш ефективного використання та реалізації тактичних можливостей таеквондиста в майбутньому поєдинку необхідно моделювати імовірні дії супротивників і мати про них повну інформацію. Основними причинами, які зумовлюють відносну самостійність кожного компонента змагальної діяльності, є різноманітність тактичних завдань, а також механізмів і аспектів прояву максимальної працездатності. У спортивному поєдинку юних таеквондистів надзвичайно важко (особливо на верхньому рівні) досягти мети, застосовуючи технічні прийоми для

завдання окремих ударів. Набагато легше добитися потрібного результату, користуючись комбінованими прийомами, причому виконуваних з великою швидкістю та ефективністю. Результати проведеного дослідження моделювання техніко-тактичної підготовки юних таеквондистів повинні бути використані для удосконалення процесу підготовки юних спортсменів з урахуванням останніх змін у правилах змагань.

6. У ході проведеного дослідження було розроблено та обґрунтовано методику моделювання змагальної діяльності таеквондистів на етапі безпосередньої підготовки. Проведений експеримент дозволив виявити її високу ефективність у найбільш типових ситуаціях змагальної діяльності юних таеквондистів як контрольної, так і експериментальної групи.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі – експериментальне підтвердження ефективності удосконаленої методики підготовки юних таеквондистів до важливих змагань та її впровадження в тренувальний процес ДЮСШ.

Література

1. Адашевский В.М. Основные кинематические характеристики ударных действий в таэквондо / В.М. Адашевский, С.С. Ермаков, С.А. Грицюк // Физическое воспитание студентов. - 2010. – № 4. – С. 3–5.
2. Ананченко К.В. Построение научно обоснованной системы спортивной подготовки юных таеквондистов / К.В. Ананченко, Д.А. Омеляненко, Р.А. Арканія // Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Результати наукового пошуку» (18 березня 2017 р., м. Краматорськ, Україна). – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. – С. 133–136.
3. Ермаков С.С. Основные кинематические характеристики ударных действий в таэквондо / С.С. Ермаков, В.М. Адашевский, С.А. Грицюк // Физическое воспитание студентов. - 2010. – № 4. – С. 3–5.
4. Омеляненко Д.А. Совершенствование процесса обучения и улучшение технико-тактической подготовки таеквондистов / Д.А. Омеляненко, К.В. Ананченко, С.Л. Пакулин // Матеріали VII науково-практичної конференції «Актуальні проблеми гуманітарних наук» (17 червня 2017 р., м. Краматорськ, Україна). – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. – С. 18–21.
5. Пакулін С. Л. Вибір ефективних тренувальних засобів і особливості підготовки юних таеквондистів / С. Л. Пакулін, К.В. Ананченко, Р.А. Арканія // Траекторія Науки. – 2017. – № 1. – С. 6.1–6.11. – Режим доступу: <http://pathofscience.org/index.php/ps/article/view/289/327>. – Назва з екрана. – Дата доступу: 31.01.2017.
6. Arkanija, R. A., Ananchenko, K. V. & Pakulin, S. L. (2016). Metodolohichni aspekty pobudovy naukovo obgruntovanoj systemy sportyvnoji pidhotovky taekvondystiv [Theoretical Aspects of Improving the Management of Taekwondo Sportsmen Training]. *Path of Science*, 2(10), 3.1-3.15. doi:<http://dx.doi.org/10.22178/pos.15-5> (in Ukrainian).
7. Arkanija, R. A., Ananchenko, K. V. & Pakulin, S. L. (2016). Teoretychni aspekty vdoskonalennia upravlinnia pidhotovkoju taekvondystiv [Theoretical Aspects of Improving the Management of Taekwondo Sportsmen Training]. *Path of Science*, 2(11), 2.1-2.15. doi:<http://dx.doi.org/10.22178/pos.16-2> (in Ukrainian).
8. Kim, Ch. K. (2000). *Nachal'noe obuchenie thjekvondistov dvigatel'nyh dejstvijam* [Initial training taekwondo motor actions] (Dictoral dissertation). Saint-Petersburg, Russia: S.-Peterb. gos. akad. fiz. kul'tuiy im. P. F. Lesgafta (in Russian).
9. Li, Chzhon Ki. (2003). *Tehniko-takticheskie harakteristiki sorevnovatel'nogo sparringa v thjekvondo VTF* [Technical and tactical characteristics competitive sparring in Taekwondo WTF] (Dictoral dissertation). Moscow, Russia: RGAFK (in Russian).
10. Mavletkulova, A. S. (2007). *Razvitie special'nyh fizicheskikh kachestv thjekvondistov-junoshej* [The development of special physical qualities thekvondistov-boys] (Dictoral dissertation, S.-Peterb. gos. un-te fiz. kul'tuiy im. P. F. Lesgafta). Retrieved from <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/170075.html> (in Russian).
11. Rovnyj, A. S., Romanenko, V. V., & Pashkov, I. N. (2013). *Upravlenie podgotovkoju thjekvondistov* [Management training taekwondo]. Kharkov, Ukraine: HNADU (in Russian).

Павленко О. Ю.

Національний університет фізичного виховання і спорту України

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ СТУДЕНТСЬКОГО БАСКЕТБОЛУ В СВІТІ ТА В УКРАЇНІ

Ретроспективний аналіз засвідчив, що становлення і розвиток баскетболу в світі і в Україні нерозривно пов'язаний зі студентством. Цьому сприяли його економічна доступність, висока емоційність, великий видовищний ефект, позитивний вплив на розвиток студентів. Це дає підставу вважати студентське середовище одним із сприятливих факторів проведення реформ в баскетболі на міжнародному та національному рівнях.

Ключові слова: студентський баскетбол, розвиток, Україна, світ.

Павленко Алексей Юрьевич. Ретроспективний аналіз становлення і розвитку студентського баскетболу в світі і в Україні. Ретроспективний аналіз засвідчив, що становлення і розвиток баскетболу в світі і в Україні нерозривно пов'язано зі студентством. Цьому сприяли його економічна доступність, висока емоційність, великий видовищний ефект, позитивний вплив на розвиток студентів. Це дає підставу вважати студентське середовище одним із сприятливих факторів проведення реформ в баскетболі на міжнародному та національному рівнях.

Ключевые слова: студенческий баскетбол, развитие, Украина, мир.

Pavlenko Oleksii. Retrospective analysis of formation and development of student basketball in the world and in Ukraine. Systemic representation of any phenomenon involves the characterization of the target orientation, factors and processes of its